

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) เพื่อจัดทำคู่มือตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ ที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดสมมติฐานไว้ว่า แบบจำลองโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สำหรับขั้นตอนการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ คือ ระยะที่ 1 การสร้างกรอบ แนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 3 การทดสอบเพื่อยืนยันตัวบ่งชี้และความสอดคล้องของโมเดลความ สัมพันธ์ โครงสร้างตัวบ่งชี้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และจัดทำคู่มือตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 28,852 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 395 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากตัวแบบเชิงทฤษฎี เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้นจำนวน 75 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคอร์ท

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการประเมินความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับใช้พิจารณาความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การสร้างสเกลองค์ประกอบย่อยด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second - order confirmatory factor analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างตัวบ่งชี้การพัฒนาระดับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้เชี่ยวชาญทำให้ได้ตัวบ่งชี้จำนวน 75 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ดังกล่าวมาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งถือว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับจากการนำ

แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha co-efficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .950 แล้วนำผลดังกล่าว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา จึงได้ตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ จำนวน 75 ตัวบ่งชี้

2. สรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยสรุปผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ โดยภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ระหว่าง 4.62 – 4.76 และเมื่อจำแนกตามแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ระบบคุณธรรม ($\bar{X} = 4.76$; S.D. = .424) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับฟังปัญหา ($\bar{X} = 4.68$; S.D. = .465) ผู้บริหารสถานศึกษามีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.61$; S.D. = .488) ผู้บริหารมีความเพียรพยายามกระตุ้นครู ใช้นวัตกรรมใหม่ๆ พัฒนาผู้เรียน เก่ง ดี มีสุข ($\bar{X} = 4.60$; S.D. = .491) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.46$; S.D. = .513) ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ และถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน

2.2 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ครู สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.70$; S.D. = .492) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนในการพัฒนาสถานศึกษานิติบุคคล ($\bar{X} = 4.65$; S.D. = .478) ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหาเทคนิคบริบทใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.65$; S.D. = .477) และ ผู้บริหารสถานศึกษาจูงใจบุคลากรพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ($\bar{X} = 4.64$; S.D. = .496) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความ

เหมาะสมที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารัฐกิจวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.42$; S.D. = .509) ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่สุด แต่ก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ และถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์

2.3 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดูแลตรวจสอบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.70$; S.D. = .476) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีจุดเน้นของการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน ระดับโรงเรียน/กลุ่ม/ชุมชน ($\bar{X} = 4.66$; S.D. = .506) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาวิชาชีพให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$; S.D. = .523) และ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองด้านวิชาการอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.65$; S.D. = .493) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด คือ ผู้บริหารแสวงหาความร่วมมือกับชุมชน ($\bar{X} = 4.45$; S.D. = .512) ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมต่ำสุด แต่ก็มี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน และระดับความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ และถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของ องค์ประกอบด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ

2.4 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของ ($\bar{X} = 4.75$; S.D. = .432) โดยมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพยายามในการพัฒนาผู้เรียน ครูและ สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.60$; S.D. = .490) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานเป็นไปตามที่มาตรฐาน กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของ ($\bar{X} = 4.58$; S.D. = .494) และผู้บริหารสถานศึกษานำผลการ ประเมินมาใช้ในการปรับปรุงงาน ($\bar{X} = 4.57$; S.D. = .495) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ต่ำสุดมีสองตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากัน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีกรวิจัย และนำผลดังกล่าวมาใช้พัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.51$; S.D. = .515) และผู้บริหารสถาน ศึกษา มีการประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินดังกล่าวมาพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.51$; S.D. = .515) ซึ่งทั้งสองตัวบ่งชี้ถึงแม้ว่าจะมีค่า เฉลี่ย

ความเหมาะสมต่ำสุดแต่ก็มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด นั้นแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมผ่านเกณฑ์ และถือได้ว่าทุกตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบด้านด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

3. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีผลการทดสอบตามลำดับ ดังนี้ คือ

3.1 การวิเคราะห์เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบย่อย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นอันมาก ประกอบด้วย โมเดลด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน โมเดลด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ โมเดลด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ โมเดลด้านความสามารถในการบริหารวิชาการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ และ โมเดลด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกของแต่ละองค์ประกอบย่อย ทั้ง 4 โมเดล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก นอกจากนี้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ มีค่าเป็นบวก ซึ่งเกินเกณฑ์ที่กำหนด คือ .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

3.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองจากตัวบ่งชี้ใหม่ 21 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้จากสเกลองค์ประกอบที่สร้างขึ้น และองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่

ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน (MD) ด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (CV) ด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ (AT) และ ด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (MS) มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันสองเพียงครั้งเดียว และก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยทั้ง 21 องค์ประกอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกองค์ประกอบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 21 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอย่างมากที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

3.2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลตามกรอบความคิดในการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่าผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองต่อไป

3.2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า ทุกองค์ประกอบของตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า โดยตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกิดจากองค์ประกอบ คือ ด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ (AT) เป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (CV) ด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (MS) และ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน (MD) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวิจัยที่ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 75 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบหลักด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน องค์ประกอบหลักด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ องค์ประกอบหลักด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ และองค์ประกอบหลักด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบหลักของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบ คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน ด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรมความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ทั้ง 20 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมากและมากที่สุด ระหว่าง 4.46 - 4.76 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ระบบคุณธรรม ($\bar{X} = 4.76$; S.D. = .424) ซึ่งจากผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างอาจมีความเห็นที่สอดคล้อง ดังที่ Yukl (1998 : 37) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของผู้นำ คือ คุณสมบัติผู้นำ โดยผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสามารถ มีสมรรถนะในการทำงาน มีทักษะในการจัดการและการจูงใจ ตลอดจนมีคุณธรรมในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2553) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่ได้กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ในมาตรฐานที่ 10 ข้อ 1 ว่า ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน เช่นเดียวกับแนวทางการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา พ.ศ. 2548 ตามมาตรฐานที่ 8 ที่กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความยุติธรรมและบุคลิกภาพจะมีผลสูงต่อการยอมรับของบุคลากร ทำให้

เกิดความเชื่อต่อศรัทธาต่อการบริหารงาน จนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความพึงพอใจ นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้มีบทบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ได้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้การจัดการศึกษาซึ่งเป็นบริการสาธารณะตอบสนองต่อการปฏิรูประบบราชการ ให้นำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาใช้ในการบริหาร โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2546 ข : 38)

1.2 ด้านความคิดริเริ่มและมี วิสัยทัศน์ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ทั้ง 17 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด คือ ระหว่าง 4.42 - 4.70 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน ครู สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.70$; S.D. = .492) ซึ่งความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นตรงกันนี้ สอดคล้องกับ Lambert (2003 : 225) ที่กล่าวว่า ความเป็นผู้บริหาร โรงเรียนเป็นตำแหน่งที่เป็นเอกลักษณ์ในโรงเรียน เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนสามารถเข้าถึงระบบทั้งโรงเรียน มีอำนาจทางองค์การและประวัติศาสตร์ และมีแรงผลักดันให้บรรลุความคาดหวังของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน การทำงานที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน คือ การทำงานกับผู้ใหญ่ในโรงเรียน เพราะว่า ครู ซึ่งไม่ใช่ผู้บริหาร โรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบต่อการสอน โดย Lambert สนับสนุนการรับรู้และการสร้างขีดความสามารถด้านภาวะผู้นำเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดในโรงเรียน เช่นเดียวกับ แนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2549 : 32) ที่กล่าวถึงโรงเรียนคุณภาพ และคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพไว้ว่า โรงเรียนที่ได้ชื่อว่ามีประสิทธิผล หรือ โรงเรียนคุณภาพ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียนซึ่งมาจากระดับสังคมเศรษฐกิจระดับล่างให้สูงขึ้นได้อย่างชัดเจน จากปัจจัยเด่นชัดที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ การมีผู้นำการเรียน การสอน (Instructional leadership) ซึ่งก็คือ ผู้บริหาร โรงเรียน และสิ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำทางการเรียนการสอนนำมาใช้ดำเนินการ ได้แก่ คุณลักษณะ (1) การตั้งความคาดหวังกับครูและนักเรียนไว้สูง (High expectations on students and teachers) (2) การบริหาร โดย

ยึดจุดเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ (An emphasis on Instruction) (3) การให้ความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาชีพของครูและบุคลากร (Provision of professional development) (4) การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน นอกเหนือจากใช้เกณฑ์ อื่นๆ (Use of data to evaluate student's progress among others) และ (5) การแสดงพฤติกรรมสำคัญของผู้นำในการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitating) การร่วมปรับปรุง (Improving) และการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของเด็ก และยังคงสอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2547 : 47) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการงานว่า ได้แก่ ปฏิบัติกิจกรรมทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการบริหารการศึกษา ตัดสินใจปฏิบัติการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น กับการพัฒนาบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้ศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาองค์กรให้สามารถปฏิบัติได้จนเกิดผลดี พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ และปฏิบัติงานองค์กรโดยเน้นผลถาวร

1.3 ด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ทั้ง 27 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด คือ ระหว่าง 4.45 - 4.70 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดูแลตรวจสอบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.70$; S.D. = .476) จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับ Bradley Portin (2001) ที่สรุปบทบาทที่เหมือนกันของผู้บริหารสถานศึกษาแม้จะต้องบริหาร โรงเรียนที่มีบริบทต่างกันก็ตามไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีจุดเน้นของการเป็นผู้นำทางวิชาการหรือผู้นำด้านการเรียนการสอน (Instructional leadership) โดยระบุว่าหน้าที่สำคัญประการแรกของงานผู้บริหารสถานศึกษา ก็คือ ต้องรับผิดชอบดูแลการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างไรก็ตาม นักวิชาการก็ยังหาคำนิยามที่ชัดเจนร่วมกันของคำว่า "Instructional leadership" ไม่ได้ โดยในระยะแรกเป็นการระบุตรง ๆ ว่า ผู้นำทางวิชาการหรือ Instructional leadership หมายถึง "ผู้บริหารที่มีหน้าที่กำหนดความคาดหวังทางวิชาการ ไว้ในระดับสูง เป็นผู้ดูแลตรวจสอบแผนการเรียนการสอน ทำการนิเทศชั้นเรียน และเป็นผู้กำกับดูแลการใช้หลัก

สูตรของ โรงเรียน เป็นต้น และนิยามดังกล่าวได้ถูกขยายความเพิ่มเติมโดย Deborah King (2002 : 117) ว่าหมายถึง อะไรก็ตามที่ผู้นำต้องทำเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน

1.4 ด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ทั้ง 11 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด คือ ระหว่าง 4.51 - 4.75 โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของ ($\bar{X} = 4.75$; S.D. = .432) จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว อาจเนื่องมาจาก แนวคิดของ Thomas Sergiovanni (1992 : 218) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องมีข้อกำหนดที่เป็นพันธะสัญญาร่วมกันของทุกคน โดยพันธะสัญญาดังกล่าวเป็นแกนของค่านิยมสำคัญของ โรงเรียน และสามารถใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานอ้างอิงในการตัดสินใจ พฤติกรรมหรือการกระทำใดของสมาชิกผิดถูกเหมาะสมหรือไม่ในเชิงจริยธรรม ผู้นำต้องมีบทบาทสำคัญยิ่งไม่เพียงแต่จัดทำข้อพันธะสัญญาของ โรงเรียน แต่ต้องให้การสนับสนุนอย่างแข็งขัน และให้มีผลนำไปใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง และเมื่อมีผู้ฝ่าฝืนต่อพันธะสัญญาดังกล่าวผู้นำต้องกล้าตัดสินใจใช้มาตรการเฆี่ยนขาดต่อผู้นั้น

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการทดสอบยืนยันตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ ก่อนดำเนินการทดสอบผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของตัวบ่งชี้ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha co-efficient) ปรากฏว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .950 ซึ่งถือว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ มีค่าความสอดคล้องเกินเกณฑ์ที่กำหนด

จากการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 75 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งเกินเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้ ที่พบว่า ตัวบ่งชี้ 75 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เกิน .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า เป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบย่อยที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ในส่วนของค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) (สุกมาส อังสุโชติ และคณะ. 2549 ; อ้างอิงมาจาก ไกศิษฐ์ เพลรินทร์. 2552 : 250)

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ มีค่าตั้งแต่ 0.85 – 1.00 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และเมื่อจัดลำดับตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญในการเป็นตัวบ่งชี้รวมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาก พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญ และมีอิทธิพลหรือบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มากที่สุด คือ องค์ประกอบหลักด้านความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ (AT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญ เพราะผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีการต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาย่อมทำให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนและโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องสามารถสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนให้สูงขึ้น พัฒนาระบบการจกกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จจะสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ (Davis and Thomas, 1989 ; อ้างอิงมาจาก ธวิล มาตรเลียม. 2545) นอกจากนี้ จันทรานี สวงนนาม (2545 : 48) ได้กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่นๆ ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมา และเป็นงานสนับสนุน มีผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดถืองานวิชาการเป็นหลักในการบริหารและมีความเป็นผู้นำทางวิชาการจะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้งานวิจัยของ Lewis (1984 : 92-102) ได้ศึกษาพบว่า

ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในงานมีผลโดยตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Davenport (1984 : 87) ที่ศึกษาพบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมของผู้บริหาร และยังพบอีกว่างานใน ความรับผิดชอบที่ช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จเกิดจาก โปรแกรมทางวิชาการของสถาน ศึกษา Liu (1985 : 77) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถาน ศึกษาที่ประสบความสำเร็จพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความ สัมพันธ์สูงกับความสำเร็จของสถานศึกษา จันทราณี สงวนนาม (2533 : 28-29) ได้ศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแยกโรงเรียนประถมศึกษาคีเด่นและ ประถมศึกษาธรรมดากันได้ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 37-40) ได้ศึกษาพบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดตัวหนึ่งในการ พยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงสมร กลิ่นเจริญ (2545 : 186-192) ที่ได้ศึกษาพบว่าพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นตัวแปรที่สามารถ พยากรณ์ประสิทธิผลการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาได้

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักกว่า .30 และมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ องค์ประกอบหลักด้านความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ (CV) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 องค์ประกอบหลักด้านการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร (MS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 และ องค์ประกอบหลักด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน (MD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.85 ดังนั้น จึง ถือได้ว่าองค์ประกอบทั้งสามองค์ประกอบนี้ มีความสำคัญต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับสูงด้วย ซึ่งจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของ องค์ประกอบหลัก และค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลัก จะเห็นได้ว่าไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากค่าเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบหมายถึงค่าคะแนนที่เป็นความ คิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวบ่งชี้ต่างๆ ว่า มีความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้มากน้อย เพียงใด ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร หรือ ตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบ หรือภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น เมื่อต้องการทราบค่าตัวบ่งชี้ใดมีอิทธิพล ต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มากน้อยเพียงใด จึงต้อง พิจารณาที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้ จะเห็นว่าตัวบ่งชี้ทุก ตัวบ่งชี้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่สำคัญของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น จึงเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง โดยนำองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ไปใช้ตามบริบทและสถานการณ์ที่เหมาะสม เรียงลำดับความสำคัญ ตามน้ำหนักองค์ประกอบ

1.2 ผลจากการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้มีเครื่องมือวัดภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินและติดตามผลการนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการประเมิน ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น